

דף יא

'אבא שאול אומר יביא עדודה לבית דין, מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר פחת נבילה דניזק הוי...'. אם כי מפשטות הלשון משמע שלדברי אבא שאול, הפחת שעד העמדה בדין – למזיק, כי הוא זה המביא את העדודה לבית דין – אין הדבר כן שהרי אמרו לעיל שלומר שהפחת למזיק אין צריך לימוד מיוחד, וכמו שפירש"י.

אכן, אין הכוונה 'יביא עדודה' כפשוטם של דברים, אלא יביא טענת העדודה לבית דין, היינו יביא ראיה כמה היתה שוה בשעת העמדה, ומעלה לניזק סכום זה בתשלום נזקו, והניזק מפסיד את הפחת שמשעת המיתה (תוס' ר"ד).

פחת נבילה וטורח נבילה

כתב הרא"ש: פחת הנבילה שמשעת המיתה – לניזק, שהיה לו לטפל מיד בנבילה, אלא שאת שכר ההעלאה מן הבור יפרע מן המזיק (לדעת אבא שאול ואחרים).

כך הם פשטות דברי הרא"ש והטור כפי הבנת הסמ"ע (תג סק"ב), ואולם יש חולקים וסוברים שטרחת ההעלאה עצמה מוטלת על המזיק, אלא שהאחריות לכך על הניזק, שמיד בהיוודעו חייב לדאוג שהמזיק יעלנה מהבור, ואם הניזק התרשל בהעלאתה – הוא נושא בהוצאות הפחת (פתחי תשובה שם מבית אפרים, עפ"י הרמב"ן. ע"ע מו"מ במחלוקת זו במנחת שלמה).

עוד כתב הרא"ש: דוקא אם הודיע המזיק לניזק, אבל אם לא ידע על כך – המזיק מתחייב בפחת, לפי שגרים לכך בפשיעתו. וכתבו אחרונים שהרמב"ם חולק על כך, שהפחת שמשעת הנזק עצמו, גם טרם נודע לבעלים – לניזק (ע' יש"ש; בהגר"א תג, ג).

[לשיטת הרא"ש, נחלקו הפוסקים כשלא הודיעו ומחיר הנבילה הוול (שלא ידע על כך, ולא פשע בדבר) – האם הפסד ההוול על המזיק או על הניזק. ע' נמוקי יוסף; רמ"א חו"מ תג, ב.

נראה לכאורה שלדעת הרא"ש (וכ"מ בתוספות), הוא הדין לפחת שהיה עד שלא הספיק הבעלים להגיע למקום כדי למכרה – אותו הפסד הפחת למזיק, דמה לי לא ידע מה לי ידע ולא יכל להגיע אליה. וכן מבואר מתוך דברי החו"א (יד, ו) ובמנחת שלמה שנקטו כדבר פשוט (אם כי דעת הנמו"י נראית לא כן, ודלא כהרא"ש). וכן יש לעיין כשהיו אנוסים למכרה, כגון בשבת וכו'. ולפי זה לא משכח"ל דין פחת נבילה לניזק שחדשה תורה, אלא כשהודיעו ויכלו להגיע והתרשלו ולא מכרו (שהרי פחת לאחר שהביא לרשותם, ל"צ קרא – שכבר שולמו). ומובן היטב לשון הברייתא 'מלמד שהבעלים מטפלין בנבילה' שוה עיקר דינא ד'פחת נבילה' – שעליהם מוטל לטפל בה ולמכרה, ואם פחתה בשל התרשלותם – אין הניזק חייב].

– האחרונים חקרו בדין 'הבעלים מטפלין בנבילה' – מה גדרו; האם החזרת הנבילה הינה דין תשלומין, וחדשה תורה שכבר משעת המיתה, נחשבת הנבילה כפרעון חלקי של הנזק. או שמא חדוש הדין הוא בכך שהנזק מעיקרו אינו אלא ההפרש בין השור החי למת, אבל השארית, הנבילה – מעולם לא היתה בכלל הנזק.

יש שנקטו כצד הראשון (ה'לבוש מרדכי') ויש שנקטו כאחרון (אפיקי ים ח"א כא. והוכיח זאת מחישוב התשלום האמור בשור תם – להלן לד). וכתבו בדבר כמה נפקותות.

באפיקי ים (שם) הסביר בכך את שאלת רב כהנא ותשובת רבא (לעיל י); רב כהנא בקושיתו הבין שהנבילה מהוה כתשלומין, ולכן תמה לשם מה צריכים את הלימודים המיוחדים, הלא יכול לשלם בכל דבר, כבסובין? ותירץ רבא 'לא נצרכה אלא לפחת נבילה' – היינו, אין זה תשלומין, שאם כן כל הפחת שנעשה עד העמדה בדין – על חשבון המזיק הוא, אלא יסוד דין זה שהנבילה נשארה לבעלים כמעיקרא, ולכך הפחת הוא הפסדו של הניזק.

יש מי שכתב לתלות שאלה זו במחלוקת הראשונים דלעיל, אם הפחת שבין המיתה לידיעת הבעלים לניזק או למזיק, שלשיטות שהפחת לניזק נראה שגדר הדין הוא שהנבילה מעולם לא היתה בכלל הנזק, ואילו להרא"ש, החזרת הנבילה מהוה תשלום, וכל עוד לא ידע על כך – אין זה תשלום (שו"ת שרידי אש ח"ג פב. ונראה שאינו מוכרח).

– בספר קצות החשן (שפ"ט) הקשה על שאלת אביי 'אילימא דבבירא שויה זוזא ואגודא שויה ארבע, כי טרח בדנפשיה טרח' שמשמע שפשוט בגמרא שהפרש הערך שבין הנבלה שבבור לנבלה שבחוץ – על המזיק הוא, והלא אמרו שהזורק מטבע של חברו למים צלולים, יכול לומר לו הנה הוא מונח לפניך – קחהו (להלן צ"ח), שאין זה אלא גרמא בניזקין. והכא נמי יאמר לו כן על הנבילה שבבור?
ותירץ בשערי ישר (א,ט) ששונה כאן שהרי הזיקו ובא לשלם חובו ע"י הנבלה, וא"כ בתורת תשלומין אי אפשר אלא אם נותן לו ממש, כשם שלא ניתן לפרוע חוב בצורה כזו עד שיחזיר לו חפץ באופן שאין עליו הוצאה נוספת.

לכאורה נראה שדבריו כנים רק לשיטת הסוברים שזהו גדר תשלומין (כדמשמע מרהיטת דבריו שם), אבל אם נחשיב שהנבלה אינה כלולה בנוק מעיקרא, הקושיה במקומה עומדת. וע"ע בקצוה"ח במה שציידד לחלק והקשה על כך. ובמנחת שלמה יישוב קושייתו.

באגרות משה (יו"ד ח"א סוסי" עו ובח"ב קיד) חילק בין מטבע, שערכו ושוויו עליו באותה מידה גם כאשר הוא מונח במים, ובין חפץ ששוויו נפחת. ואכן – כתב לדון למעשה – אם יזרוק חפץ חברו לים, ועל ידי כך הוא שוה פחות – יחוייב בתשלום של אותו הפרש שפחת את דמיו. 'והוא טעם ברור ואמת. וכמה דברים מתורצים בגמרא בזה'.

ובחזון איש (ב"ק ג"ב) חילק בין מצב שהמיתה היא שגרמה את הפחת שבבור, כדכא [שלפני שמת, לא היה הפרש בין שור בחוץ לשור בבור. ע"ש שהכריח הדבר], ובין מקום שכל הנוק אינו אלא שינוי המקום. (וע"ע במנחת שלמה).

'אין שמין לא לגנב...'. רש"י ותוספות כאן פרשו שהנידון הוא על תשלום בנתינת השברים, ושונים הגנב והגולן משאר מוזיקים, לפי שנאמר בהם חיים שנים ישלם; והשיב את הגולה אשר גול – כעין שגול יחזיר. ואף שהגולה כבר אינה בעולם, צריך לשלם דמיה בכסף, ולא בשאר חפצים ושברים. (וברשב"א נראה שלדעת רש"י והגאונים נותן חפץ כמו שגול ולא דמים).

ואולם הרשב"ם (מובא בתוס' ב"מ צו: ובהג"א כאן ועוד. וכ"כ המאירי בשם רוב המפרשים) פירש שזה המשכה של הסוגיא דלעיל, והנידון הוא על היטל הפחת וההוזלה של הנבלה והשברים – האם הוא על הגולן או על הבעלים. [אין שמין' – את הפחת, אלא הגולן משלמו, שלא כבניזקין]. ולשיטתו, גם הגולן והגנב ככל שאר אבות נזיקין, יכולים לשלם מכל דבר, אפילו סובין.

[ויש לפרש שנחלקו ביסוד דין תשלומין של הגולן; האם הוא מקרא ד'והשיב', ואז צריך להשיב את החפץ או את דמיו בדוקא (ורש"י לשיטתו לעיל ד: ובעירובין סב. ד"ה לא ניתן עש"ה). או – לרשב"ם – דין תשלומי הגנב הרי הוא כדין תשלומי נזיקין, ואינו דין נפרד המיוחד לפרשת 'גזילה'. עפ"י בית ישי פג].

'מדאמרי ליה רב כהנא ורב אסי לרב דינא הכי ושתיק, ש"מ שמין'. 'זה אב בכל התלמוד דשתיקה כהודאה דמיא' (לשון הרמ"ה, מובא בנמו").

ואולם התוספות (בבא בתרא סב.) כתבו שדוקא כאן שרב כהנא ורב אסי היו תלמידים-חברים לרב, אבל רב השותק על דברי תלמידו, אין שתיקתו הוכחה לקבלת דבריו, שאפשר לא חש להשיבו. נראה שאין כאן מחלוקת, כי הרמ"ה עצמו כתב בבבא בתרא שם שזה שרב שתק שם – אינה כהודאה, וצ"ל כהתוס' שרב השותק לתלמידו שאני.

'דקא מטהרת לה מראשון... דאין מקצת שליא בלא ולד'. התוספות דנו כאן על ספק-ספיקא ביום ט"ו ללידה, שיש לטהרה שמא יצא בראשון וכבר כלו ימי טומאה, ואפילו תמצוי לומר יצאה בשני, שמא הולד זכר שכלו ימי טומאתה לאחר שבעה. ותרצו שאין אומרים ס"ס ב'תרתי דסתר', שביום מ"א ניתן לעשות ס"ס הפוך ולטהרה, שמא יצא בשני ועדיין היא בתוך ימי טהרה, וגם אם בראשון, שמא נקבה היא ונמשכים ימי טהרתה עד יום שמונים.

וכבר דנו האחרונים בדבריהם, אם כלל זה דוקא בששני הספקות סותרים זל"ז או גם אם ספק אחד סותר. – ע' שער המלך טומאת מת (דף לב,ב); מהר"ם שיף זרע יעקב ומנחת שלמה; שערי ישר א, כא. וכן דנו אם להוכיח מקושיית התוס' שאומרים ספק ספקא לקולא כנגד חזקת איסור (שנחלקו בדבר הפוסקים, וכתב הש"ך (יו"ד קי) להחמיר) – ע' בית הלוי ח"ב סוסי" לח; אחיעזר ח"ב ב, יב; מנחת שלמה, במילואים.

כמו כן התוס' שאלו הלא בספק טומאה ברשות היחיד, אף כמה ספקות לטהר – טמא, ואם כן, גם אם היה מקצת שליא בלא ולד, לא היה לנו לטהרה שהרי זה ספק טומאה ברה"י? ותרצו שהנידון כאן אינו לענין טומאה אלא לענין לאוסרה על בעלה. וכבר תמהו (ע' מהר"ם שיף, ועוד) הלא כל ספק טומאה מסוטה

למדנו, וגם שם הנידון כלפי איסור לבעלה.

והאריכו חכמים אחרונים בענין זה, ועל גדר דין נדה לבעלה, 'איסור' או 'טומאה' – ע' שב שמעתא א, יב ואילך; שערי ישר א, יג יד; אתון דאורייתא בא; זכר יצחק ח"א סא ד"ה וא"כ; מנחת שלמה; שו"ת שבט הלוי ח"ו קיט, ב. [יש מקום לפרש דברי התוס', דהנה מוכח ששיטתם כאן שס"ט ברה"י טמא גם במקום שבמציאות אי אפשר הדבר להיות כחומרנו, כגון כאן שתהא טמאה גם בראשון וגם בשמיני. [ודעת התוס' בנוי נז וב"ק דפסחים ובנדה יט. שאין אומרים ספק טומאה ברה"י טמא בדבר שאינו יכול להיות אמת]. ויש מקום לומר שבדבר שיכול להיות אמת, דין 'ספק כודאי' ענינו הכרעת הספק במציאות, לתלות שכך ארע, ואז ממילא גם לענין האיסור לבעלה הדין כלענין טומאה, שאין להפריד הנידונים מאחר ויש כאן דין הכרעה במציאות, משא"כ כשאין יכול להיות אמת, נהי דס"ל להתוס' שגם זה ילפינן לטמא, מ"מ אין כאן הכרעה אלא דין הנהגה בלבד על האדם, ובנידון זה אפשר לחלק בין אם הדין הוא על דיני הטומאה לדין על האיסור, שבדין הנהגה לא שייך תרתי דסתרי].

(ע"ב) 'בכור שנטרף בתוך ל' יום – אין פודין אותו'. נחלקו רש"י ותוספות האם מדובר על בכור שנהרג בתוך שלשים, או שנמצאו בו סימני טריפה. ובשער המלך (טומאת מת, דף לב, ב) הקשה לפירוש התוספות: מדוע לא נסתפק על כל בכור שמא טריפה הוא – ואין לתלות ברוב, לדעת האומר 'אין הולכין בממון אחר הרוב'? 'וצריך עיון לעת הפנאי'. (כוונת הקושיא כנראה ללמוד מכל פדיון הבן ללכת אחר הרוב אף בדיני ממונות).

וכבר נמצא בשטמ"ק כאן שלענין פדיון הבן יש מקום ללכת אחר הרוב, שלא כבדיני ממונות. וכפי שהסביר דבר זה בשערי ישר (ה, טז), שאף בכל רוב שבממון אכן יש מצוה לצאת ידי שמים, ולכן לענין פדה"ב חלה מצוה גמורה כשיש 'רוב'. ע"ש.

'שומר שמסר לשומר פטור'. הגם שלכתחילה אינו רשאי למסרו, שמא אין רצונו של המפקיד שיהא פקדונו ביד אחר – בדיעבד אינה נחשבת פשיעה לר' אלעזר, לפי שמסר לבן דעת (תוס' ורא"ש, עפ"י גטין כט.).

'אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם שהשתא גרועי גרועיה לשמירתו נמי פטור שהרי מסר לבן דעת'. ודוקא אם לבסוף נאנס, אבל בגניבה ואבדה – חייב, כפי חיובו שנתחייב הוא ולא כדין השומר-חנם. ואם תאמר, אם כן מדוע פטור על אונסים הלא תחילתו בפשיעה כעין גניבה ואבדה [שהואיל ואין השני מתחייב בשמירת גנבה ואבדה, נמצא זה פשע כלפי גו"א במסרו לשני] וסופו באונס – האם נוכיח מכאן שכל כגון זה פטור? – אין זו הוכחה, מפני שאין לנו להניח שהשומר-חנם לא ישמור מגנבה ואבדה, כי סתם בן דעת רגיל לשמור הרבה, אף מאותם דברים שאינו חייב עליהם. ושלא אפילו מסרו לשומר חנם ופטור מפשיעה, כל שלבסוף נאנס – פטור, ואינו בכלל 'תחילתו בפשיעה וסופו באונס' (עפ"י תוס' ב"מ צג: ד"ה א').

דף יב

'זילו אהדורו ואי לא מגבינן לכו לאפדניכו'. התוס' מפרשים שחשבם כדיין הטועה בדבר משנה שהדין חזור. יש אומרים שכל זמן שהדין אומר 'כדין דנתי' – אין הדין חזור, ועל כן הורה להם רב נחמן שהם עצמם יחזרו בהם (עפ"י שיטמ"ק בשם מהר"י כ"ץ). ומה שאמר ואי לא מגבינן לכו – משום שרשאי היה לחייב ממון את הדיינים כיון שלפי דעתו הנם מוזיקים, ומפני שרב נחמן גדול מהם ונטל רשות מריש גלותא – הרי הם כפופים לדינו (עפ"י חזון איש סנהדרין טז.).

'אמר ליה רבא לרב נחמן, הא עולא, הא רבי אלעזר... מר כמהן סבירא ליה?'. לכאורה אין זו שאלה שהרי פעמים רבות דעת היחיד אינה כדעת הרבים – אלא שאלתו היה למה החשבתם טועים בדבר משנה [כדברי התוס'], הלא רבים סוברים כן ואין כאן טעות אלא בשיקול הדעת. [ואם נפרש שלא חשבה רב נחמן כטעות בדבר משנה אלא בשיקול הדעת, נפרש שאלת רבא שיהא זה כדבר שלא הובררה טעותו] (חזון איש שם).

סיכום סוגית עבדי כמטלטלי או כמקרקעי, ודין קנין 'אגב' ו'חצר' בעבדים. נחלקו אמוראים האם עבדים דינם כקרקעות או כמטלטלין.

דפים י – יא

כג. מה דין הנבלה בתשלומי נזיקין של שור שמת, האם היא שייכת למזיק או לניזוק? האם פחתה וטרחתה על המזיק או על הניזוק?

הנבלה שייכת לבעלים, כלומר לניזוק, והם המטפלים בה (נוטלים אותה. רש"י). הלכך אם פחתה – פחתה להם [בין בשור תם בין במועד. טו.]. המזיק משלם רק את ההפרש בין שווי השור החי לשווי הנבלה בשעת המיתה. [ומשמע בגמרא ששמים את הנבלה כפי שוויה בתוך הבור. ואם העלה אותה המזיק מהבור – שמים אותה כמה שהיא שווה במקום שהיא נמצאת].

דין זה אמור בין באדם שהרג את השור (מכה בהמה ישלמנה – ישלמנה. ר' אמי), בין בשומר שפשע בשמירתו (אם טרף יטרף יבאָהו עד הטרפה לא ישלם – עד טרפה ישלם, טרפה עצמה לא ישלם. רב כהנא), בין בשור שהרג את השור (והמת יהיה לו – לניזוק. חוקיה). וכן הדין לשאר מזיקין – כדברי שמואל: שמין לניזוקין. (ובכלל זה כל אבות נזיקין מלבד גנב וגזול כדלהלן. רא"ש).

ואולם החיוב לטרוח בנבלה ולהעלותה מן הבור – אמרו בגמרא שנחלקו בו תנאים האם הוא מוטל על המזיק (יבאָהו עד – יביא עדודה לב"ד אבא שאול; כסף ישיב לבעליו והמת – על בעל הבור להעלות שור מבורו. אחרים), או על הניזוק.

א. הלכה כאבא שאול וכאחרים, שטרוח נבילה על המזיק (רא"ש).

ב. כשנטרפה באונס אצל השומר, אינו חייב לטרוח בנבלה ולהביאה אלא מודיע לבעלים ודין. ואם לא הודיע ובינתיים סרחה הנבלה – הרי פשע בה וחייב על אותו הפחת.

וכן הדין במזיק, חייב המזיק בפחת נבלה אם לא הודיע לבעלים ומפני כן פחתה. ואולם אם הוולה עד שהודיע – כתב הרמ"ה שפחתה לניזוק, שלא גרע מגזולן שאומר לו 'הרי שלך לפניך' הגם שהוולה הגזילה (עפ"י נמוקי יוסף. משמע לכא' מדבריו שאם לא פשע במה שלא הודיע, כגון שלא הספיק או נאנס – פחת נבלה לניזוק. ואולם מסתימת דברי הרא"ש נראה שבכל אופן כל עוד לא נודע לניזוק – הפחת על המזיק. וע' מנחת שלמה).

דף יא

כד. האם שמים את הנבלה והשברים לגנב ולגזולן ולשואל?

אמר שמואל: אין שמין לא לגנב ולא לגזולן (את השברים או הנבלה, להביאם לבעלים ולהוסיף עליהם הפחת – אלא ישלם בהמה וכלים מעולים והשברים שלו). עולא אמר רבי אלעזר: שמין לגנב ולגזולן. רב פפי אמר אין שמין.

בתחילה פירשו על פי מעשה שבא לפני רב והורה לאחד ששאל גרון מחברו ושברו, ליתן לו גרון טוב – שאין שמין לשואל. ודחו, מכך שרב כהנא ורב אסי תמהו על הוראה זו ושתק רב – משמע שהסכים עמהם ששמין לשואל את השברים.

[בגמרא להלן (צד.) מבואר שאם שינוי במקומו עומד ואינו קונה לגזולן – שמין את השברים לנגזל. (במנחת שלמה צדד שלפי סוגיתנו היא תקנה מיוחדת לנגזל שישלם הגזולן בדמים ולא בשברים, גם אם שינוי אינו קונה – שהרי שואל אינו קונה בשינוי ואעפ"כ דנו עליו לומר אין שמין)].

והסיקו הלכה: אין שמין לא לגנב ולא לגזולן אבל לשואל (ואין צריך לומר לשאר שומרים. מאירי) – שמין (ונוטל בעליו את הגרון השבור וממלא לו השואל דמי גרון שלם. רי"ף).

- א. לפרש"י הנידון הוא על תשלומין בשוה כסף שלא ממין הגנבה. (וכן משמע בירושלמי, ודרשו שם מחיים שנים ישלם; אשר גול – כעין שגול).
 יש אומרים לפי זה שצריכים לשלם כאותו חפץ ממש, ולא דמים (כן נקט הרשב"א בדעת רש"י והגאונים. ונקט כן לעיקר). ויש אומרים שיכולים ליתן דמים [כשהגולה עצמה אינה קיימת], דמה לי הם מה לי דמיהם, רק לא שברים (עפ"י רא"ש רמב"ם או"ז ורי"ז). ושם הוסיף שאם אין לו מעות או בהמה וכלים, ראשי לשלם בשאר דברים ואין מחייבים אותו למכור ולשלם במעות. וכ"כ בחזו"א (וה, מדנפשיה. ובמנחת שלמה צדד שצריך למכור וליתן דמים). ויש מי שאומר שאם בא לשלם בשוה-כסף ראשי, אלא שבית דין אינם פותחים בדבר לכתחילה, בניגוד לניזקין שמראש הם שמים את השברים לניזק (מובא באו"ז ורשב"א, ובתוס' ב"מ בשם ריב"ם).
 ויש חולקים על עיקר הפירוש וסוברים שהגנב והגזולן כשאר ניזקין הם שמשלמים אף בסובין ובשברים, אלא הנידון כאן הוא על הפחת שארע עד שעת העמדה בדין, שהוא מוטל על הגנב והגזולן [מפני שהם קונים את החפץ בשינוי, שלא כניזקין] (עפ"י רבנו שמואל. וכ"כ המאירי בשם רוב המפרשים. וכן דעת הרמ"ה (מובא בנמו"ז), אלא שלשיטתו אף במזיק אי אפשר לשלם בסובין אלא אם אין לו כסף).
 ב. אם רצו הבעלים את השבר וישלם הגנב את ההפרש והכפל – שומעים להם (רמב"ם גולה ב,טו). יש מפרשים דבריו דוקא כשאין שם שינוי גמור (מ"מ) וי"א אף בשינוי גמור, שזמן הסתם הגזולן אינו רוצה לקנות השברים (עפ"י מחנה אפרים). ויש מי שכתב שדין זה אמור רק כששבר בידים (עפ"י ב"ח).
 ויש חולקים על עיקר דין זה, שאין הדבר תלוי ברצון הבעלים (עפ"י יש"ש; בהגר"א).
 ג. בכלל 'גזול' – השולח יד בפקדון או כופר בפקדון הגם שלא עשה מעשה. ואפילו לא נתכוון לגזול הפקדון אלא הגביהו כדי להשתמש בו (נמו"ז).
 ד. לענין תשלום הכפל בשברים – נחלקו הדעות (ע' רמב"ם וראב"ד גניבה א,טו; מאירי. וע' מנח"ש).

כה. אלו דברים אמר עולא בשם רבי אלעזר?

מאמרי עולא בשם רבי אלעזר בסוגיא:
 שמין לגנב ולגזולן.

שליא שיצתה מקצתה ביום ראשון ומקצתה ביום שני – מונים לה מן הראשון. [שאיין מקצת שליא בלא ולד, וחוששים שמא יצא רובו של ולד מחוי עם מקצת השליא. רבא הקשה על דבריו ואמר: לחוש חוששת (שמא נטמאה בראשון), אבל אינה מונה ימי טומאה אלא מן השני.

א. הלכה כרבא (רא"ש).

ב. משמע בתוס' ועוד ראשונים שהנידון הוא רק לענין איטורה לבעלה, אבל לענין טהרות תלוי הדבר אם הוא ספק טומאה ברשות הרבים או ברשות היחיד [ותלוי הדבר במקום שהלידה היתה בו. מנחת שלמה].

ובשיטת"ק מובאת סברא שבטומאה היוצאת מן הגוף אין חילוק רשויות.

בכור (אדם) שנטרף (רש"י: שנהרג. ושאר הראשונים פירשו: שנעשה טריפה) בתוך שלשים יום – אין פודים אותו [וכן תני רמי בר חמא, שנאמר אך פדה-חלק. ואפילו למאן דאמר טריפה חיה (רא"ש)].

- א. יש מקום לומר שלדעת רש"י אם נודע שכלו לו חדשיו, גם אם נעשה טרפה נתחייב בפדיון (ע' במנחת שלמה שתי דרכים).
- ב. דוקא כשנטרף בידי אדם או שנפל וכד', אבל חלה, אעפ"י שאמרוהו למיתה בתוך שלשים, כיון שחי שלשים יום – חייב לפדות (נמו"י).

בהמה גסה נקנית במשיכה [כחכמים שבברייתא ודלא כדתנן במסירה].
וכן הלכה, שגם רב סובר כן (נמוקי יוסף; מאירי). וע"ע בפירוט השיטות – קדושין כה.

- האחים שחלקו – מה שעליהם שמין. ומה שעל (נשיהם. רא"ש ועוד) בניהם ובנותיהם – אין שמים (משום שאינם רגילים לבוא לב"ד, אין מבזים אותם. ודעתם למחול על כך. עפ"י ראשונים). [אמר רב פפא (ברי"ף): רבא]: פעמים אף מה שעליהם אין שמים – בגדול האחים, שנוה להם כדי שדבריו יישמעון].
- א. מדובר על הבגדים שבעין, אבל מה שאבד ובלה – אין מחשבים, שמסתמא מוחלים על כך, אבל יכולים למחות מלכתחילה שלא יקנה אחד מתפוסת הבית אם לא שינכו מחלקו. וכן בגדול האחים יכולים למחות (תוס'). ובאופן זה שמחו בגדול האחים, אפילו בלו ואבדו – שמים להם (נמו"י).
- ב. בירושלמי אמרו ששמין בגדי בניהם ובנותיהם של רגל ושל שבת (רי"ף וש"ר).
- ג. אחד מן האחים שנתן מתנה לאחר מתפוסת הבית, וראו האחים ושתקו – מחילה היא (נמו"י בשם בעל הלכות).

שומר שמסר לשומר – פטור, אפילו שומר שכר שמסר לשומר חנם שגירע בשמירתו, שהרי מסר לבן דעת. [רבא חולק ומחייב, אפילו שומר חנם שמסר לשומר שכר והעלה בשמירתו, שאמר לו: אתה נאמן לי בשבועה, ההוא אינו נאמן לי בשבועה].

הלכה כרבא, שחייב (ר"י). ואם ידוע שהשני נאמן או שיש עדים שנאנסה – פטור. ובשומר שכר שמסר לשומר חנם אינו פטור אלא באונסים (עפ"י רא"ש והג"א). ויש מחלקים להלכה בין שמסר לשומר גרוע ממנו או טוב ממנו, עכ"פ כשהלה נאמן עליו בשבועה (ע' ברמב"ם שכירות א,ד ובמאירי). וראה באריכות בב"מ לו.

גובים מן העבדים [ואפילו מיתומים – שהעבד כמקרקעי. ורב נחמן חולק, אא"כ עשאו אפותיקי' וכדלהלן].

דפים יא – יב

- כו. א. האם העבדים הושוו לקרקעות או למטלטלין להלכות השונות?
ב. עשה עבדו 'אפותיקי', האם גובהו מלקוחות ומיתומים?
- א. בסוגיא מבואר שלדעת רבי אלעזר ועולא, וכן הורו דייני הנהרדעא ורב חנא בר ביזנא – העבדים כקרקעות, ובעלי חובות גובים את חובם מהלקוחות מן העבדים. ואילו רב נחמן נקט שהעבדים כמטלטלין ואין גובים אותם [והורה רב נחמן לדיינים שפסקו אחרת, להחזיר הדין (שהחשיבם כ'טועה בדבר משנה. תוס')]. וכדברי אבימי שאין פרוזבול חל על העבדים, ומטלטלין אינם נקנים אגב עבדים.